

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТОВ «ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ КОЛЕДЖ «ПОЛІССЯ»»**

Циклова комісія педагогіки та фізичного виховання

МЕТОДИКА РОБОТИ АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Освітньої програми:

Початкова освіта

Галузі знань:

01 Освіта / Педагогіка

Спеціальності:

013 Початкова освіта

БЕРЕЗНЕ – 2025

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Викладач

 Жулько О.В.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії педагогіки та фізичного виховання

Протокол №6 від «21» лютого 2025 року

Голова циклової комісії

Олександр ІВАЩУК

(підпис)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Асистент вчителя - це педагогічний працівник, який допомагає вчителю організувати навчальний процес в класі. Щоб забезпечити всебічну підтримку учням з ООП, повинна бути гармонія у співпраці вчителя та асистента вчителя. Не менш важливим чинником є співпраця асистента вчителя з батьками, з командою психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП. Загалом, всі учасники освітнього процесу мають вміти підлаштовуватись до умов та викликів сьогодення, а саме: дистанційне навчання, застосування гаджетів та інтернет-ресурсів у навчанні осіб з особливим освітніми потребами.

1. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Методика роботи асистента вчителя» є складовою циклу професійної підготовки фахових молодших бакалаврів. Програма вивчення навчальної дисципліни «Методика роботи асистента вчителя», складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахових молодших бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ПРЕДМЕТ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни : формування професійних компетентностей, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

- здатність застосовувати сучасні педагогічні технології інклюзивного навчання з урахуванням категорії (типів) особливих освітніх потреб (труднощів), індивідуальних та вікових особливостей дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання;
- вміння здійснювати планування корекційно-педагогічного процесу та визначати умови його практичної реалізації ;
- здатність організовувати інклюзивне освітнє середовище в умовах реалізації Концепції НУШ;
- здатність постійно підвищувати власний професійний рівень, педагогічну майстерність, продумано й виважено будувати процес професійної співпраці в умовах інклюзивного навчання;
- здатність раціонально організовувати власну корекційно-педагогічну діяльність та самостійно контролювати її результативність;
- здатність налагоджувати продуктивну професійно-корекційну, навчально-реабілітаційну взаємодію, суб'єкт-суб'єктну комунікацію.

Завдання навчальної дисципліни:

- сформувані усвідомлене розуміння основних положень інклюзивної освіти в Україні;
- розширення обізнаності з міжнародною та вітчизняною законодавчою базою у сфері інклюзивної освіти та основними і нормативно-правовими документами, що регламентують основні ролі, завдання та кваліфікаційні характеристики асистента вчителя;
- формування знань і навичок організації освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання;
- виховати у майбутніх фахівців творчий підхід до розв'язання проблем навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища;
- сформувані усвідомлення необхідності постійного підвищення рівня кваліфікації у галузі інклюзивної освіти.

Предмет вивчення навчальної дисципліни - педагогічно адаптована система понять про закономірності та механізми комунікативних процесів у навчанні, психіки людини, пізнання та спілкування особистості, принципи моделювання діяльності особистості у сучасному суспільстві.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В результаті вивчення навчальної дисципліни **здобувач освіти повинен володіти такими предметними компетентностями:**

Інтегральна компетентність. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі в професійній діяльності, що вимагає застосування положень і методів психолого-педагогічної науки та характеризується певною невизначеністю умов, а також нести відповідальність за результати своєї діяльності в освітньому процесі.

Загальні компетентності.

ЗК 7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Спеціальні (фахові) компетентності.

СК 1. Здатність до застосування системи психолого- педагогічних знань і умінь, що є базовими для реалізації змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти.

СК 3. Здатність до використання відкритих ресурсів, інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі.

СК 6. Здатність визначати мету та завдання освітнього процесу, коригувати його шляхом зіставлення проміжних результатів із запланованими.

СК 9. Здатність до відстеження динаміки та забезпечення підтримки особистісного розвитку дитини в освітньому процесі.

СК 11. Здатність до роботи в команді з профільними фахівцями для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:
Знати:

- актуальні проблеми соціальної адаптації для дітей з обмеженими функціональними можливостями в умовах інклюзивного навчального закладу освіти;
- компетентнісний підхід у наданні соціально-педагогічних послуг;
- особливості психофізичних вад дитини та їх нозологій; основні проблеми родинного виховання дітей з особливими потребами.

Вміти:

- характеризувати сучасний стан підготовки дітей з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання;
- використовувати інноваційні підходи в корекції навчання дітей з особливими потребами;
- здійснювати професійні функції в процесі інклюзивного навчання, ураховуючи різні освітні потреби учнів з обмеженими можливостями здоров'я, забезпечуючи включення їх у загальноосвітнє середовище, створюючи умови для їх розвитку й саморозвитку, повноцінної соціалізації;
- здійснювати індивідуальний та диференційований підхід до вихованців з вадами психофізичного розвитку;
- формувати готовність здорових дітей до позитивної спільної взаємодії з однолітками, що потребують корекції психофізичного розвитку;
- проводити роботу з батьками щодо надання їм правдивої інформації про осіб з порушенням психофізичного розвитку.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ **навчальних досягнень здобувачів освіти з дисципліни** **«Дитяча література з основами культури і техніки мовлення»**

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	---	---

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами діагностики (оцінювання та демонстрування результатів навчання) є: регулярна перевірка завдань, виконаних як на заняттях, так і позааудиторний час, тематичне тестування, контрольна робота, диференційований залік.

6. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90	Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 013 Початкова освіта Освітня програма: Початкова освіта Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Нормативна
		Рік підготовки: 1-й рік
		Семестр – 1
		Лекційні – 20
		Практичні - 30
		Самостійна робота – 40
		Вид контролю: диференційований залік

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА І. ПОНЯТТЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ. Сутність інклюзивної освіти. Нормативно правове забезпечення інклюзивного навчання. Головні завдання та принципи розвитку інклюзивної освіти. Проблеми стихійного інтегрування дітей з

особливими потребами в освітній простір України. Реалізація основних принципів інклюзивної освіти у країнах Європи. Облаштування безбар'єрного доступу в зарубіжній інклюзивній школі. Характеристика спеціальної освіти в Україні та шляхи модернізації освітньої галузі. Класифікація порушень психофізичного розвитку дітей та особливості їх навчання й виховання.

ТЕМА II. ТЕХНОЛОГІЯ ОСОБИСТІСНОГО ЗОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ. Педагогічні засади особистісно зорієнтованої взаємодії в інклюзивному процесі. Сутність педагогіки дитиноцентризму. Психолого-медико-педагогічна консультація і її значення у визначенні навчальної перспективи дитини. Основні етапи психолого-педагогічного супроводу інклюзивного навчання дітей із порушеннями психофізичного розвитку. Ресурсні можливості інклюзивної та спеціальної освіти. Адаптації та модифікації у навчально-виховному процесі дошкільного закладу освіти з інклюзивним навчанням. Освітні технології, інноваційні методики роботи з дітьми дошкільного віку з особливостями психофізичного розвитку.

ТЕМА III. КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНА РОБОТА. Поетапне впровадження інклюзивної освіти. Розробка та затвердження індивідуальних програм навчання і розвитку з рекомендаціями для педагогів і батьків. Створення власної навчально-методичної та інформаційної бази. Асистент вихователя в українському законодавстві: основні функції, завдання, необхідні компетентності. Зміст роботи асистента вихователя, його посадові обов'язки. Документація асистента вихователя. Професійна діяльність асистента. Діяльність асистента вихователя щодо налагодження комунікації з батьками дітей.

ТЕМА IV. РОЛЬ СІМ'Ї. Батьки та інклюзія: приклади справжнього педагогічного партнерства. Сутність педагогічного співробітництва вихователів та батьків дітей. Командний підхід у навчально-виховному процесі. Індивідуальне оцінювання в інклюзивному процесі. Стандартизоване оцінювання в інклюзивному процесі. Розроблення змісту портфолію. Методи стимулювання пізнавальної активності дітей в умовах інклюзії.

ТЕМА V. НАПИСАННЯ ІНП. Підготовка та вимоги до написання ІНП. Розроблення індивідуального навчального плану. Підготовка та вимоги до підписання ІНП. Співпраця з батьками при розробленні та виконанні індивідуального навчального плану. Аналіз основних компонентів індивідуального навчального плану.

ТЕМА VI. СОЦІАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ. Проблема налагодження гуманних, стосунків між усіма учасниками навчально-виховного процесу в умовах інклюзивної освіти. Налагодження партнерських стосунків між усіма учасниками навчально-виховного процесу в умовах інклюзивної освіти. Соціальне виховання дітей дошкільного віку. Шляхи подолання упередженого ставлення до дітей з особливими потребами. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання. Особливості роботи асистента вчителя в закладі освіти. Соціальне виховання дітей початкової школи в умовах інклюзивної освіти.

Громадянське виховання дітей початкової школи в умовах інклюзивної освіти. Варіативність психолого-педагогічного супроводу дітей навчальних закладів. Мультидисциплінарна навчальна команда та її діяльність в умовах інклюзивного навчального закладу. Основні підходи до надання освіти дітям з особливостями психофізичного розвитку в умовах інклюзивної освіти навчального закладу.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання; словесні та наочні – під час лекційних занять та консультацій, практичні – під час практичних та самостійних робіт. Зокрема, застосовуються інтерактивні методи подання навчального матеріалу: створення проблемних ситуацій; робота у великих і малих групах (умовно «фахових»); рольові вправи, наближені до виробничих ситуацій; виконання евристичних вправ; метод «моделювання ситуації (переважно виробничої)» тощо. Застосовуються комп'ютерні, інтернет-технології та спонукання здобувачів освіти до їх використання, що оптимізує, інтенсифікує освітній процес, адже є не тільки джерелом навчальної текстової та відеоінформації, а й дає можливість конструювання, відтворення певних виробничих ситуацій, у яких реалізуються здобуті теоретичні знання, набуті практичні навички за фахом.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Будник О. Б. Інклюзивна освіта: навчальний посібник [для студентів спеціальності «Початкова освіта»] / О. Б. Будник. – Івано-Франківськ : ПП Бойчук А.Б., 2015. – 152 с.
2. Рібцун Ю. В. Застосування компетентнісного підходу у спеціальній дошкільній освіті дітей із ОМЗ / Ю. В. Рібцун // Вісник Інституту розвитку дитини : зб. наук. пр. – Вип. 23. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – С. 115–120. – (Серія „Філософія. Педагогіка. Психологія”)
3. Євтух М. Б. Соціальна педагогіка [Текст] : підручник / М.Б. Євтух. – 2-е вид., стереотип. - К. : МАУП, 2003. - 232 с.
4. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи : монографія / А. А.
5. Пантюк Т.І., Невмержицька О.В., Пантюк М.П. Основи корекційної педагогіки : навчально-методичний посібник / Т.І. Пантюк, О.В. Невмержицька, М.П. Пантюк. – 2-ге видання, доповнене і перероблене. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2009. – 324 с.
6. Соціальна педагогіка [Текст]: навч. посібник / О.В.Безпалько, І.Д.Зверєва, Т.Г.Веретенко; за ред.проф. О.В.Безпалько. – Рек. МОН. – К. : Академвидав, 2013. – 312 с.
7. Путівник для батьків дітей з особливими потребами : навчально-методичний посібник у 9 книгах /За заг. ред. Колупаєвої А.А. – К. : ТОВ ВПЦ «Літопис-XX» – 2010. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
8. Серія видань «Концептуалізація інклюзивної освіти та його контекстуалізація в рамках Місії ЮНІСЕФ Технічний путівник Видання © Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ). – 2014 р.
9. . Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи : монографія / А. А. Колупаєва. – К.: “Самміт-Книга”, 2009. – 272 с.
10. Колупаєва А. А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади : монографія / А. А. Колупаєва. – К. : Педагогічна думка, 2007. – 350 с.
11. Луговський А., Сварник М., Падалка О. Реабілітаційний супровід навчання неповносправних дітей / А. Луговський, М. Сварник, О. Падалка. – Л. : Колесо, 2008. – С. 49–60.

Інтернет-ресурси

1. МОН України. URL : <http://www.mon.gov.ua>.
2. Міністерство соціальної політики - <https://www.msp.gov.ua/>
3. Освіта. URL : [www. http://www.osvita.org.ua](http://www.osvita.org.ua)
4. Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді – <http://www.dessm.gov.ua>
5. Служба захисту дітей – режим доступу: <http://www.children-ukraine.org>
6. Сайт з інклюзивної освіти дітей з особливими потребами в Україні. – <http://www.education-inclusive.com>
7. Методичні рекомендації щодо організації навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладах у 2018-2019 навчальному році. – mirrvopsi.at.ua/Metodrecomend/inkluz.doc.